

عوامل مؤثر بر افزایش اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی

محمود ملکی^۱، علی جهانگیرپور^۲

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۳/۱۹ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۴/۱۴

چکیده

زمینه و هدف: آدم‌ربایی از جمله مهم‌ترین جرایم جنایی است که علاوه بر احتمال بروز خطر جانی برای فرد ربوده شده و ایراد صدمه جدی به امنیت، آرامش ذهنی و سلامت روحی خانواده فرد ربوده شده، یکی از چالش‌های پلیس آگاهی نیز است. بر همین اساس هدف اصلی این تحقیق شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر افزایش اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی در کلان‌شهر تهران از سال ۱۳۹۷ الی ۱۳۹۸ بوده است.

روش: تحقیق حاضر یک پژوهش کیفی از نوع تحلیل محتوای جهت‌دار بوده که از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری آن ۳۵ نفر از کارآگاهان و کمک کارآگاهان شاغل در معاونت مبارزه با جرایم جنایی پلیس آگاهی تهران بزرگ هستند که به روش هدفمند انتخاب شده‌اند. روش گردآوری داده‌ها به صورت میدانی و ابزار آن مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختاریافته است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار مکس کیودا استفاده شده است.

یافته‌ها: با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان با ۹۵ درصد اطمینان بیان کرد که متغیرهای یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی، تربیت حرفه‌ای کارآگاهان، وحدت فرماندهی، مقاوم‌سازی مردم به میزان بالا بر اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی مؤثر است.

نتیجه‌گیری: با توجه نتایج به دست آمده از تحقیق، طراحی الگوی جامع جرم‌یابی آدم‌ربایی، بررسی الزامات و چالش‌های پلیسی در جرم‌یابی آدم‌ربایی، مطالعه تطبیقی برخی کشورها در خصوص فرایند جرم‌یابی آدم‌ربایی ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: کارآگاهان پلیس آگاهی، جرم‌یابی، آدم‌ربایی، اثربخشی، آموزش

۱- کارشناسی ارشد رشته کشف جرایم

۲- مربی گروه جرم‌شناسی دانشگاه علوم انتظامی امین و دانشجوی دکتری جرم‌یابی دانشگاه علوم انتظامی

(ایمیل نویسنده مسئول: ali_jahangirpour@yahoo.com)

مقدمه

در هر جامعه‌ای جرم آفت بزرگ اجتماعی است و افزایش ارتکاب بیش از اندازه جرائم خصوصاً جرائم خشونت‌بار توسط بزهکاران از مصادیق بارز ناامنی است و این موضوع سبب می‌شود که در بین مردم چهره دولت و اقتدار پلیس بشدت تضعیف شود. آدم‌ربایی را می‌توان یکی از مهم‌ترین جرایم جنایی تلقی نمود، زیرا علاوه بر اینکه امکان خطر جانی برای فرد ربوده شده متصور می‌باشد بلکه به امنیت و آرامش ذهنی و سلامت روحی خانواده فرد ربوده شده نیز آسیب جدی می‌رساند و می‌تواند آسایش عمومی را نیز هدف قرار دهد. از نکات حائز اهمیت در جرم یابی آدم‌ربایی عملیات مقابله با آن و تصمیم‌سازی در میدان مقابله و در اوج بحران می‌باشد. مواجهه منطقی با تصمیمات پی‌درپی و آزاردهنده ربایندگان، کنترل اضطراب و نگرانی خانواده قربانی جرم، تحمل فشار سنگین افکار عمومی، اصرار فراوان و تحکم مکرر مسئولان مختلف درون و برون‌سازمانی و ضرورت حفظ حیات گروگان به‌عنوان هدف اصلی عملیات پی‌جویی، احتمال بروز رفتارهای عصبی غیرقابل مهار از سوی ربایندگان، انواع تضییقات و کمبودهای فنی و علمی و ابزاری مجموعه عواملی هستند که این جرم را از تمام جرایم دیگر متمایز می‌نماید. یکی از اهداف هر جامعه‌ای زندگی اجتماعی مبتنی بر نظم و امنیت است، در جامعه‌ای که هنجارهای اجتماعی شکسته شود، انسجام اجتماعی از بین می‌رود و هرج‌ومرج باعث اختلال در نظم اجتماعی، مخدوش کردن حس اعتماد و اطمینان عمومی و در مواردی فروپاشی نظام اجتماعی می‌گردد (پور رضا قلی، ۱۳۸۴: ۸).

آدم‌ربایی از جمله اهم جرایم علیه شخصیت معنوی اشخاص است که هم در حقوق کیفری ایران، فرانسه و حقوق بین‌الملل جرم و قابل مجازات دانسته شده است. آدم‌ربایی از آن دسته از جرایمی است که متوقف به خود نبوده و غالباً زمینه‌ساز جرایم

بعدی مثل هتک حیثیت، مطالبه وجه یا مال، سرقت یا حتی مبنای اعمال و وقایعی با انگیزه مشروع همچون ازدواج است. لذا می‌توان آدرمایی را در زمره جرایم مانع با مجازات شدید تلقی نمود تا سدی باشد فراروی قاصدان مشروع و غیرمشروعی که از این طریق در پی به منصفه ظهور رسانیدن منویات خود هستند (حبیب زاده و شریفی، ۱۳۹۱: ۱۹-۴۳). آدرمایی یکی از جرایمی است که علاوه بر ایراد صدمه‌های مادی و معنوی بر ربنوده شده و نزدیکان وی موجبات احساس ناامنی شدید در اجتماع را نیز فراهم می‌نماید، به طوری که وقوع آن انعکاس وسیعی در رسانه‌ها و افکار عمومی دارد. (ورویی و حسن پور، ۱۳۹۱: ۲۳-۴۷). بی‌شک وقوع این جرم نه تنها در تهران بلکه در اکثر شهرهای کشور موجی توأم با وحشت و اضطراب را برای خانواده‌ها ایجاد می‌نماید که لزوم برخورد قاطع با این جرم را توسط پلیس در کوتاه‌ترین زمان با رعایت اصل نجات فرد ربنوده شده را می‌طلبد. از سوی دیگر نقش و اهمیت این جرم در فرایند حیات اجتماعی، بسیار مهم و تعیین‌کننده است، گاهی اوقات وقوع یک مورد از آن تمام ساختار امنیتی، انتظامی و اصل اقتدار حکومتی یک شهر را زیر سؤال برده، بسیاری از فعالیت‌ها را تحت الشعاع قرار داده و حتی به تعطیلی منجر شده و بر زندگی عادی خانواده‌ها آثار منفی بر جای می‌گذارد (پور رضا قلی، ۱۳۸۴: ۸). پس در نتیجه وقوع آدرمایی در شهر تهران و عدم کشف به موقع و سریع آن می‌تواند احساس ناامنی را در جامعه به وجود آورده و با شرایط فعلی و بین‌المللی و جو موجود علیه جمهوری اسلامی ایران وقوع چنین حوادثی باعث سوءاستفاده بیگانگان و زیر سؤال رفتن سازمان پلیس کشور می‌شود که یک نمونه از آن ربایش تبعه کشور چین در آستانه سفر ریاست محترم جمهور به این کشور می‌باشد و همچنین ربایش تبعه کشور آمریکا که اگر عملکرد سریع پلیس آگاهی مرکز نبود چه بسا رسانه غربی آهنگک ضد حقوق بشر را بر علیه نظام جمهوری اسلامی کوک می‌کردند. پس با توجه به موارد یاد شده لزوم

انجام تحقیق جامع در این خصوص بیش از پیش نمود پیدا کرده تا شاید نتایج حاصل از آن را بتوان به عنوان یک راهبرد در سطح پلیس آگاهی و ناجا مطرح نمود و با کشف سریع و به موقع این جرم سنگین از بروز حوادث ازاین دست پیشگیری کرد. بدیهی است که عوامل فردی مؤثر بر ارتکاب جرم بسیار است و در یک تحقیق نمی‌گنجد (پور رضا قلی، ۱۳۸۴: ۹). لذا به برخی از این عوامل که از نظر محقق نقش پررنگ‌تر و بارزتری در این امر دارد و زیربنای اصلی این پژوهش را تشکیل می‌دهد پرداخته می‌شود. کشف مکرر انواع آدم‌ربایی‌های انجام شده در سال‌های گذشته تجارب زیادی را به بار آورده و روش‌های مقابله‌ای متعددی طراحی و اجرا شده است. در بحرانی‌ترین لحظات که مرگ و زندگی افراد تحت‌الشعاع آن قرار داشت تصمیمات سختی اتخاذ و انبوهی از تصمیمات کاملاً ابتکاری و اقتضایی طراحی و اجرا گردیده است تا لحظه ناب و شعف آور و غرورانگیز رهایی گروگان تحقق یابد و اعاده گروگان مترادف شود با اعاده امنیت. این تحقیق نیز در این راستا انجام و در انتها به این سؤال پاسخ خواهد داد که عوامل مؤثر بر افزایش اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم ربایی آدم‌ربایی کدامند؟

با توجه به اینکه تهران به عنوان بزرگ‌ترین شهر کشور می‌باشد تاکنون در خصوص جرم مهم و امنیتی آدم‌ربایی در این شهر که می‌تواند عواقب سنگین اجتماعی و امنیتی داشته باشد تحقیق مستقلی صورت نگرفته است. در این خصوص می‌توان به پرونده‌های مطروحه در تهران در سال‌های اخیر اشاره نمود. با توجه به آمار ارائه شده در کلان‌شهر تهران لزوم بررسی اقدامات به موقع و افزایش اثربخشی این اقدامات در کشف سریع و به هنگام احساس می‌شود تا ضمن نجات جان فرد ربوده‌شده از اقدام آدم‌ربایان در خصوص سوءقصد به جان ایشان به دلیل اتلاف وقت و اقدامات بیهوده و ضعیف که باعث برانگیختن شک و ظن و سر آمدن صبر آنان می‌گردد جلوگیری گردد.

همچنین کشف سریع از طریق اقدامات اثربخش باعث می‌شود تا ضمن ایجاد اقتدار برای دستگاه پلیسی پایتخت از ایجاد فضای ناامن و عدم احساس امنیت در تهران جلوگیری نموده و رسانه‌های بیگانه فرصت تبلیغات سوء علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی را پیدا نکنند. لذا اهمیت این موضوع در آن است تا این تحقیق و تحقیقاتی از این دست انجام شود و عوامل مؤثر در افزایش اثربخشی کارآگاهان در جرم یابی آدرمایی را شناسایی و ضمن پاسخ به سؤالات زیر در جهت تقویت آن‌ها گام مؤثری برداشته شود تا در آینده ضمن کشف سریع و به موقع این جرم از تکرار آن توسط دیگر مجرمان پیشگیری شود.

سؤال اصلی

عوامل مؤثر بر افزایش اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدرمایی کدامند؟

سؤال‌های فرعی

- یکپارچگی داده‌ها و بانک‌های اطلاعاتی چه تأثیری در افزایش اثربخشی جرم یابی آدرمایی دارد؟
- وحدت فرماندهی (جلوگیری از اقدامات موازی درون و برون سازمانی) چه تأثیری در افزایش اثربخشی جرم یابی آدرمایی دارد؟
- تربیت حرفه‌ای کارآگاهان چه تأثیری در افزایش اثربخشی جرم یابی آدرمایی دارد؟
- مقاومت‌سازی مردم چه تأثیری در افزایش اثربخشی جرم یابی آدرمایی دارد؟
- تربیت تیم‌های عملیاتی رهایی گروگان چه تأثیری در افزایش اثربخشی جرم یابی آدرمایی دارد؟

مبانی نظری

اثربخشی یا توانمندسازی فرآیندی است که طی آن مدیر به کارکنان کمک می‌کند تا توانایی‌های لازم را کسب کنند. بدین صورت که به آن‌ها اختیار می‌دهد و تلاش آن‌ها را در تصمیمات سازمانی ارج می‌نهد. به عبارت دیگر، در توانمندسازی مدیر به کارکنان کمک می‌کند تا توانایی لازم را برای تصمیم‌گیری مستقل به دست آورند. این فرایند نه تنها در عملکرد افراد بلکه در شخصیت آنان نیز مؤثر است (دفت، ۱۳۷۴: ۱۰۳).

نیروی انتظامی یکی از سازمان‌های است که وظیفه تأمین نظم و امنیت، پیشگیری از وقوع جرائم و کشف آن را به عهد داشته و برای رسیدن به این اهداف نیاز به کارکنان توانمند دارد، کارآگاهان پلیس آگاهی نیز یکی از این کارکنان هستند که این سازمان را در این امر خطیر همراهی می‌کنند. کارآگاه از نظر لغوی یعنی شخصی که با کار آشنا است، کارآموده و در حرفه و تخصص خود شایسته و کامل باشد. معادل این واژه در انگلیسی detective است. به معنی پی‌بردن و کشف کردن، کارآگاهی کردن، آشکارنمایی و افشاگری، پنهان‌یابی کردن و نیز به معنای مأمور آگاهی است. در پلیس آگاهی کارکنانی که در عملیات پنهان‌پلیسی، پی‌جویی پرونده‌ها و در زمینه کشف جرم فعالیت دارند، کارآگاه اطلاق می‌شود. ضمناً معادل این واژه در سال‌های اولیه تشکیل تأمینات یا اداره آگاهی، مفتش بوده است (بیابانی و هادیانفر، ۱۳۸۴: ۴۹۸). همان‌طور که در تعریف کارگاه بیان شده یک از وظایف آن‌ها کشف جرم و جرم‌یابی است. جرم‌یابی به عنوان دانشی پلیسی و یکی از شاخه‌های مطالعاتی علوم جنایی (کیفری)، قطعاً دارای اصول و قواعدی است که بر آن استوار بوده و بدون تردید با رعایت و اجرای این اصول، کشف علمی جرم به صورتی ساختارمند و محکمه‌پسند صورت خواهد گرفت (طالبیان، ۱۳۹۷: ۳).

یکی از جرایم جنایی که کارآگاهان پلیس آگاهی ناجا وظیفه کشف و جرم‌یابی آن را دارند، آدم‌ربایی است. آدم‌ربایی معادل واژه‌های (abduction، kidnapping) در

زبان انگلیسی و واژه (enlevement) در زبان فرانسه و واژه (اختطاف) در زبان عربی می‌باشد که در برخی موارد، برای مطلق آدم‌ربایی و در برخی موارد، برای ربودن دختر به منظور عمل نامشروع به کار می‌رود و تعریف‌های زیر برای این واژه‌ها بیان شده است:

انتقال یک یا چند شخص از مکانی به مکان دیگر برخلاف اراده آنان که ممکن است از راه خدعه یا فریفتن یا با زور انجام گیرد. انتقال یک شخص بدون رضایت او از محلی به محل دیگر به وسیله زور، تهدید یا فریفتن (روحی البعلبکی و مطر، ۲۰۰۲: ۳۷). آدم‌ربایی به معنای سلب آزادی تن است؛ بنابراین ابتدا باید معنای آزادی تن را دانست. آزادی تن چنین تعریف شده است: «آزادی بدنی هر فرد به طوری که بتواند از هر نقطه کشور به نقطه دیگر آن، مسافرت نموده یا نقل مکان دهد یا از کشور خود خارج شده و به آن مراجعت نماید و از توقیف بدون جهت محفوظ و مصون باشد. نتیجه این آزادی، لغو بردگی و شبه بردگی، لغو بیگاری، منع توقیف و حبس بدون مجوز اشخاص است.» بنابراین آدم‌ربایی به معنای سلب آزادی تن دیگری بدون رضایت او و با قصد نامشروع، از راه جابجایی از محلی به محل دیگر می‌باشد (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۸: ۲۷).

عوامل مؤثر بر اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی

طی مطالعه و مصاحبه‌های که در این حوزه انجام شده است، عوامل مختلفی بر اثربخشی مؤثر است که مهم‌ترین آن در حوزه اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی به شرح ذیل است:

یکپارچه‌سازی داده‌ها: فرآیندی است که در آن داده‌های موجود در منابع مختلف با یکدیگر ترکیب می‌شوند؛ این داده‌ها عموماً با فناوری‌های متفاوت و در منابع مختلف جدا از هم ذخیره شده و نگهداری می‌شوند. یکپارچه‌سازی داده‌ها منجر به شکل‌گیری یک دید واحد نسبت به داده‌های پراکنده می‌شود. امروزه Data Integration به

فرآیندی مهم در ارتباط و اتصال سیستم‌های شرکت‌های مختلف با یکدیگر و تحکیم جایگاه برنامه‌های کاربردی و سیستم‌های داخلی شرکت‌ها تبدیل شده است. از طریق این فرآیند دیدی واحد نسبت به داده‌های شرکت برای کاربران و کارمندان کسب و کار مربوطه ایجاد می‌شود. این طرح غالباً تحت عنوان «انبار داده» نامیده می‌شود (خوشنویس، ۱۳۹۵: ۳). عامل دیگری که بر اثربخشی جرم‌یابی آدم‌ربایی مؤثر است، وحدت فرماندهی است، هنری فایول در اصل چهارم مدیریتی خود به وحدت فرماندهی^۱ اشاره می‌کند و این بدان معنی است که هر کارمند باید از یک شخص دستور بگیرد و به همان فرد پاسخگو باشد. بر اساس این اصل هر فرد در سازمان باید یک مافوق داشته باشد و از او دستور بگیرد و در مقابل عملکردش نسبت به او پاسخگو باشد (رضائیان، ۱۳۸۲: ۲۱۲)؛ و این موضوع موفقیت سازمان در رسیدن به اهداف مورد نظر را تسهیل می‌کند، علاوه بر موارد مذکور سازمانی موفق خواهد بود که از کارکنان با تربیت حرفه‌ای بر خوردار باشد. تربیت حرفه‌ای، فرایند نیل به بهبود مستمر در عملکرد سازمانی است که از طریق توسعه و گسترش نفوذ افراد تیم‌های شایسته و با صلاحیت در بیشتر جنبه‌ها و وظایفشان محقق می‌شوند که این به نوبه خود در عملکرد کل سازمان اثر می‌گذارد. (کینلا، ۱۳۸۳: ۱۴). یکی از وقایعی که ممکن است برای اشخاص اتفاق بیافتد، ربایش عضوی از خانواده آن‌هاست که از محل و سرنوشت او بی‌اطلاع هستند که این وضعیت زندگی آن‌ها را مختل و باعث وحشت آن‌ها از تهدیدهای آدم‌ربایان می‌شود. پس لازم است مردم قبل از اینکه با این جرم روبرو شوند از آن و نحوه مقابله با آن آگاهی داشته باشند (پور رضا قلی، ۱۳۸۴: ۸). عامل دیگری که آن‌ها در اثربخشی جرم‌یابی آدم‌ربایی مؤثر می‌دانند، تربیت تیم‌های عملیاتی رهایی‌گروگان است، بزرگ‌ترین هدف یگان‌های رهایی‌گروگان در انجام مأموریت‌ها

آزادی گروگان‌ها و درعین حال سلامت آن‌هاست. حتی در مأموریت‌های محوله تأکید بر این است که گروگان گیران نیز به سلامت دستگیر شوند و کم‌ترین تلفات به آن‌ها وارد شود. لذا یکی از اولویت‌های ناجا بهره‌گیری از فن مذاکره و کاهش خشونت در مأموریت‌هاست (وب‌سایت خبرگزاری تسنیم، ۴ شهریور ۱۳۹۳).

پیشینه پژوهش

امامی (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی تطبیقی جرم آدم‌ربایی در حقوق کیفری ایران و فرانسه» بیان می‌دارد گرچه بسیاری از دادگاه‌ها هنگام رسیدگی به جرم آدم‌ربایی و مخفی کردن دیگری تنها به ماده ۶۲۱ قانون مجازات اسلامی استناد می‌کنند؛ اما باید توجه داشت که قانون تشدید مجازات ربایندگان اشخاص به صورت کامل نسخ نشده و برخی از احکام هنوز به اعتبار خود باقی است و دادگاه‌ها باید به آن عمل کنند که رابطه این قانون و ماده ۶۲۳ قانون مجازات اسلامی را بیان می‌کند. همچنین باید توجه داشته باشیم که جرم «آدم‌ربایی» و مخفی کردن دیگری دو جرم متفاوت است و عنصر مادی آن‌ها با هم دیگر تفاوت دارد.

میرشکار (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر آدم‌ربایی با تأکید بر موقعیت زاهدان» بیان می‌دارد؛ مهم‌ترین عوامل مؤثر بر آدم‌ربایی عبارت‌اند از: فقر و مشکلات مال، بیکاری، عملکرد نامتناسب نهادهای قضایی، شهرنشینی، ضعف امنیت و اقتدار پلیس و فقر فرهنگی خانواده‌ها و جامعه است؛ که بدون تردید فقر مهم‌ترین عاملی است که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر ارتکاب جرم آدم‌ربایی تأثیر می‌گذارد.

درویشی لاسبز و کوچک‌زاده (۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان جرم آدم‌ربایی و مخفی کردن دیگری بیان می‌دارد: اصطلاح گروگان‌گیری یک عنوان عامیانه است که مفاهیم مختلف دارد گاهی منظور موردی است که مرتکب شخصی یا اشخاصی در اختیار گرفته و در قبال آزادی آن‌ها خواهان امتیازی است. در این موارد، حرف بازداشت و مطالبه را نمی‌توان آدم‌ربایی به حساب آورد مگر اینکه ارکان جرم

آدم‌ربایی نیز در این مورد محقق شده باشد. گروگان‌گیری گاهی مترادف با آدم‌ربایی به کار می‌رود به عنوان مثال: اگر کسی با اسلحه وارد منزلی شود و اهالی آن را به گروگان گیرد و آزادی آن‌ها را موقوف به انجام خواسته‌هایش نماید و تهدید نماید که در صورت عدم اجابت آن‌ها گروگان‌ها را خواهد کشت حسب مورد ممکن است عمل ارتكابی وی را بازداشت غیرقانونی و یا تهدید به قتل حساب آورد گروگان‌گیری از جرایمی است که ارتكاب آن افکار عمومی شدیداً تحت تأثیر قرار می‌گیرد زیرا جنبه هراس‌انگیز عمومی آن نسبت به سایر جرایم قابل توجه است نجار زاده (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «جرم آدم‌ربایی در حقوق کیفری ایران» بیان می‌دارد؛ جرم آدم‌ربایی از جمله جرایمی محسوب می‌شود که از گذشته وجود داشته و امروزه بانگیزه‌های مختلف و دلایل متفاوت صورت می‌گیرد. این جرم از مصادیق علیه اشخاص می‌باشد که آزادی تن را هدف قرار می‌دهد؛ و موجبات سلب آزادی تن را فراهم می‌آورد. بااینکه قانون‌گذار نظام جمهوری اسلامی ایران برای مهار و کنترل جرم آدم‌ربایی مجازات سنگین و حتی در موارد خاص مجازات اعدام در نظر گرفته است ولی جرم آدم‌ربایی همچون جرایم دیگر در کشور ما در حال افزایش است. سعیدی ابواسحاقی (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان «مرزنگاری جرایم قاچاق انسان، عبور دادن غیرمجاز، آدم‌ربایی» بیان می‌دارد؛ آدم‌ربایی جرمی است که قابلیت ترکیب با جرم قاچاق انسان و عبور دادن غیرمجاز را دارد. در واقع آنچه بین این دو جرم مشترک است جابه‌جا شدن فرد بزه دیده است. حال زمانی ممکن است که اینجا به جایی معنای هر کدام از این جرایم را در بر داشته باشد و یا به نوعی در کنار هم و تحت یک عنوان قرار بگیرد.

سالارزایی، جهانگیری و شوربایی (۱۳۹۲) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی انگیزه‌های وقوع جرم آدم‌ربایی در استان سیستان و بلوچستان» که با هدف شناسایی و ریشه‌یابی انگیزه‌های وقوع این جرم در استان و به روش توصیفی تحلیلی انجام داده است به این

نتیجه رسیده است که انگیزه بدهی حاصل از معاملات غیرقانونی مواد مخدر، ۲۴ درصد وقوع جرم در دهه گذشته بوده و انگیزه مالی نیز که قسمت عمده آن به مواد مخدر ختم می‌شود، ۲۶ درصد بوده است در واقع می‌توان گفت قریب به ۵۰ درصد آدمربایی‌ها مستقیم یا غیرمستقیم به موضوع مواد مخدر مرتبط بوده است.

وروایی و حسن‌پور (۱۳۹۱) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی عوامل موثر بر وقوع جرم آدم ربایی» که به روش پیمایشی انجام شده است به این نتیجه رسیده‌اند که سه عامل اجتماعی، جغرافیایی و اقتصادی در وقوع جرم آدمربایی مؤثر بوده است. بنابراین، عامل اجتماعی و شاخصه‌های مربوط به آن دارای بیشترین تأثیر و پس از آن به ترتیب عوامل اقتصادی و جغرافیایی در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

وروایی، مقیمی و مروتی (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل محیطی مؤثر بر وقوع جرم آدمربایی در شهر ایرانشهر» که با تکنیک پیمایشی و با جامعه آماری قضات، افسران پلیس آگاهی و پرونده‌های آدمربایی ایرانشهر که به صورت تمام و با ابزار پرسشنامه انجام شده است. به این نتیجه رسیده‌اند که مهم‌ترین عامل مؤثر بر وقوع جرم آدمربایی در ایرانشهر معاملات مواد مخدر است.

لدرمان، فجنزیلبر و لایزا^۱ (۲۰۰۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان «دلایل و عوامل مؤثر بر جرایم (علیه اشخاص)» با استفاده از داده‌های پانل برای نرخ‌های بین‌المللی قتل و آدمربایی در دوره زمانی ۱۹۷۰ تا ۱۹۹۴ به بررسی عوامل مؤثر بر جرم در کشورهای توسعه یافته و در حالت وسیع می‌پردازند. مدل رگرسیونی معرفی شده در این مطالعه بیشتر بر آن دسته از متغیرهای اقتصادی تأکید داشته که در بروز جرم مؤثر بوده‌اند. محققان در بررسی‌های رگرسیونی از دو متغیر وابسته استفاده می‌کنند: ۱- قتل (عمدی) ۲- آدمربایی، همچنین متغیرهای توضیحی مدل عبارت‌اند از: نرخ رشد تولید، درآمد

متوسط، سطح نابرابری درآمدی و نرخ رشد نتایج تخمین نشان می‌دهد که نرخ‌های قتل برخلاف نظریه‌های ادواری جاری عملی نمایند به طوری که رکود و کساد اقتصادی منجر به افزایش جرم می‌شود. به طوری که ضریب منفی نرخ رشد تولید ناخالص داخلی بیان می‌کند که جرم به ویژه قتل عمد با افزایش سطح کارانه‌ها و فرصت‌های شغلی منجر به کاهش فعالیت‌های مجرمانه می‌شود، این نتیجه گویای این مطلب است که سهم زیادی از قتل‌های عمد نتیجه عوامل اقتصادی‌اند به طوری که این عوامل اقتصادی منجر به تحریک شدید فعالیت‌های مجرمانه و ایجاد انگیزه در ارتکاب جرم می‌شوند.

با نگرشی به مبانی نظری ارائه‌شده، مطالعات و مصاحبه‌های انجام شده و عنوان مقاله یعنی «عوامل مؤثر بر افزایش اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدم‌ربایی» مدل مفهومی به شرح زیر می‌باشد:

شکل-۱ مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر گردآوری اطلاعات کیفی و از نوع تحلیل محتوای جهت دار و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری آن ۳۵ نفر از کارآگاهان و کمک کارآگاهان شاغل در معاونت مبارزه با جرایم جنایی پلیس آگاهی فرماندهی انتظامی تهران بزرگ اند که در خصوص پرونده های آدمربایی از سال ۹۷ الی ۹۸ اقدام کرده اند. روش

نمونه‌گیری با توجه به نوع مسئله و اهداف پژوهش به صورت هدفمند و در دسترس و جمع‌آوری داده‌ها به روش میدانی و مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختاریافته انجام شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها ابتدا تمام داده‌هایی که از طریق مصاحبه و پرسشنامه باز با جامعه آماری جمع‌آوری شده بود پیاده‌سازی، بررسی و با کمک نرم‌افزار مکس کیودا^۱ تمام اشتراکات موجود استخراج شد و سپس بر اساس اشتراکاتی که داشتند تحت عنوان یک مقوله (طبقه واحد) طبقه‌بندی شد، گاهی یک مقوله خود می‌تواند چندین زیر مقوله داشته باشد که در این تحقیق زیر مقوله‌ها همان متغیرهای تحقیق شامل: ۱- بانک‌های اطلاعاتی ۲- وحدت فرماندهی ۳- تربیت حرفه‌ای کارآگاهان ۴- مقاومت‌سازی مردم ۵- تیم‌های عملیاتی رهایی‌گروگان هستند.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

در این بخش از تحقیق برای تحلیل مصاحبه مورد نظر از آمار توصیفی شامل فراوانی و درصد و شاخص گرایش به مرکز و میانگین استفاده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول شماره ۱- اطلاعات مربوط به مصاحبه‌شوندگان

درصد	ویژگی	درصد	ویژگی
(۲۰)	۱ تا ۵ سال	(۴۲/۸۶)	افسر جزء
(۲۲/۸۶)	۶ تا ۸ سال	(۵۷/۱۴)	افسر ارشد
(۲۲/۸۶)	۹ تا ۱۲ سال	(۵/۷۱)	دیپلم
(۱۱/۴۳)	۱۳ تا ۱۵ سال	(۵/۷۱)	فوق دیپلم
(۲۲/۸۶)	۱۶ سال و بالاتر	(۶۸/۵۷)	لیسانس
(۲۵/۷۱)	کارآگاه ۳	(۲۰)	فوق لیسانس و بالاتر
(۵/۷۱)	کارآگاه ۴	(۵/۷۱)	۱ تا ۱۰ سال
(۴۸/۵۷)	کارآگاه ۵	(۳۱/۴۳)	۱۱ تا ۲۰ سال
(۵/۷۱)	کمک کارگاه	(۳۴/۲۹)	۲۱ تا ۳۰ سال
(۱۴/۲۹)	ندارد	(۲۸/۵۷)	۳۰ سال به بالا

اطلاعات جدول (۱) نشان می‌دهد که از نظر طیف درجاتی بیشتر مصاحبه‌شوندگان افسر ارشد، از نظر میزان تحصیلات بیشترین آن‌ها دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، از نظر سنوات خدمت، بیشترین آن‌ها دارای سنوات ۲۱ تا ۳۰ سال، از نظر سابقه خدمت در معاونت جرایم جنایی نیز مشخص شد اکثر آن‌ها حداقل سابقه ۵ سال خدمت در معاونت مذکور را دارند. وضعیت کارآگاهی پاسخ‌دهندگان نیز نشان می‌دهد که بیشتر آن‌ها کارآگاه پنجم هستند.

جدول ۲- پاسخ مصاحبه‌شوندگان در خصوص عوامل مؤثر بر اثربخشی جرم‌یابی آدم‌ربایی

عوامل	پاسخ	فراوانی	درصد
یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی	بلی	۳۴	۹۷/۱۴
	خیر	۱	۲/۸۶
تمرکز در وحدت فرماندهی	بلی	۳۲	۹۱/۴۳
	خیر	۳	۸/۵۷

۸۸/۵۷	۳۱	بلی	آموزش حرفه‌ای کارآگاهان
۱۱/۴۳	۴	خیر	
۸۵/۷۱	۳۰	بلی	آموزش به مردم و مقاوم‌سازی آنها
۱۴/۲۹	۵	خیر	
۹۴/۲۸	۳۱	بلی	تربیت تیم‌های رهایی‌گروگان
۵/۷۱	۴	خیر	

اطلاعات جدول شماره (۲) نشان می‌دهد که ۹۷/۱۴ درصد از مصاحبه‌شوندگان معتقدند «یکپارچه‌سازی بانک‌های اطلاعاتی از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی» می‌تواند باشد و ۲/۸۶ درصد نیز معتقدند «یکپارچه‌سازی بانک‌های اطلاعاتی از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی» نمی‌باشد. ۹۷/۱۴ درصد پاسخ‌دهندگان معتقدند «یکپارچه‌سازی بانک‌های اطلاعاتی از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی می‌تواند باشد» و ۲/۸۶ درصد نیز معتقدند «یکپارچه‌سازی بانک‌های اطلاعاتی از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی» نمی‌باشد. ۸۸/۵۷ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند «تربیت حرفه‌ای از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی می‌تواند باشد» و ۱۱/۴۳ درصد نیز معتقدند «تربیت حرفه‌ای از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی» نمی‌تواند باشد. ۸۵/۷۱ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند «مقاوم‌سازی از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی» می‌تواند باشد و ۱۴/۲۹ درصد نیز معتقدند «مقاوم‌سازی از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی آدم‌ربایی» نمی‌تواند باشد. ۹۴/۲۸ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند «تربیت تیم‌های عملیاتی رهایی‌گروگان از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی می‌تواند باشد» و ۵/۷۱ درصد نیز معتقدند «تربیت تیم‌های عملیاتی رهایی‌گروگان از عوامل مؤثر بر اثربخشی در جرم‌یابی» نمی‌تواند باشد.

جدول ۳- فراوانی و درصد مؤلفه‌های اثربخش در جرم یابی آدمربایی از نظر

مصاحبه‌شوندگان

درصد	فراوانی	مؤلفه‌ها	ابعاد
۳۷/۱۴	۱۳	تسریع در فرایند جرم یابی	یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی
۱۱/۴۳	۴	تعیین برنامه جامع نرم‌افزاری	
۲۲/۸۶	۸	به‌روزرسانی و بر خط بودن اطلاعات	
۱۴/۲۹	۵	جلوگیری از بوروکراسی‌های پیچیده	
۲۵/۷۱	۹	هماهنگی و جمع‌بندی نظرات مختلف (تشکیل اتاق فکر)	تمرکز در وحدت فرماندهی
۲۲/۸۶	۸	ایجاد فرماندهی مستقل و مقتدر در صحنه عملیات	
۲۰	۷	جلوگیری از موازی کاری	
۱۴/۲۹	۵	جلوگیری از تداخل در اجرای مأموریت	
۱۷/۱۴	۶	جلوگیری از سردرگمی در انجام مأموریت	آموزش حرفه‌ای کارآگاهان
۲۰	۷	آموزش‌های روان‌شناختی (روانشناسی جرم)	
۵/۷۱	۲	انتقال تجارب کارآگاهان زبده	
۱۱/۴۳	۴	افزایش قدرت تحلیل وقایع و ارتباط آن‌ها	
۲۲/۸۶	۸	دوره‌های عرضی بی‌جویی حرفه‌ای پرونده‌ها	
۲۲/۸۶	۸	آموزش شیوه‌های مختلف فن مذاکره	آموزش‌های فنی و تخصصی (مخابراتی و ...)
۱۷/۱۴	۶	آموزش‌های فنی و تخصصی (مخابراتی و ...)	
۳۱/۴۳	۱۱	آموزش‌های فرهنگی و همگانی از طریق رسانه‌های پر مخاطب	
۲۵/۷۱	۹	آموزش‌های پلیسی	
۲۰	۷	آگاه‌سازی حقوقی و قضایی شهروندان	آموزش به مردم و مقاوم‌سازی آن‌ها
۲۲/۸۶	۸	آموزش به خانواده‌ها در خصوص نحوه مکالمه با آدم‌ربایان	
۴۰	۱۴	استفاده از اصل غافلگیری	تربیت تیم‌های رهایی‌گروگان
۲۲/۸۶	۸	آموزش‌های حرفه‌ای	
۲۰	۷	نحوه مذاکره با آدم‌ربایان	
۱۱/۴۳	۲	آموزش‌های حرفه استفاده از سلاح	
۵/۷۱	۱۴	آموزش نحوه انجام عملیات در سایه	

اطلاعات جدول (۳) و پاسخ مصاحبه‌شوندگان نشان می‌دهد که مؤلفه «تسریع در فرایند جرم یابی» با ۳۷/۱۴ درصد در رتبه اول و مؤلفه «جلوگیری از بوروکراسی‌های پیچیده» با ۱۴/۲۹ درصد در رتبه سوم می‌تواند در یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی به عنوان یکی از عوامل مؤثر در اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدم‌ربایی مؤثر باشد. مؤلفه «هماهنگی و جمع‌بندی نظرات مختلف (تشکیل اتاق فکر)» با ۲۵/۷۱ درصد در رتبه اول و مؤلفه «جلوگیری از موازی کاری» با ۱۴/۲۹ درصد در رتبه سوم می‌تواند به عنوان مؤلفه‌های تأثیرگذار در بُعد «تمرکز در وحدت فرماندهی» به عنوان عامل مؤثر دیگر از عوامل اثربخش در اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدم‌ربایی مؤثر باشد. مؤلفه‌های «دوره‌های عرضی پی‌جویی حرفه‌ای پرونده‌ها» و «آموزش شیوه‌های مختلف فن مذاکره» با ۲۲/۸۶ درصد در رتبه اول، مؤلفه «آموزش‌های روان‌شناختی (روانشناسی جرم)» با ۲۰ درصد در رتبه دوم و مؤلفه «آموزش‌های فنی و تخصصی (مخابراتی و ...)» با ۱۷/۱۴ درصد در رتبه سوم از مؤلفه‌های اثربخش در «آموزش حرفه‌ای کارکنان» به عنوان عامل مؤثر دیگر از عوامل اثربخش در اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدم‌ربایی مؤثر باشد. مؤلفه‌های «آموزش‌های فرهنگی و همگانی از طریق رسانه‌های پرمخاطب» با ۳۱/۴۳ درصد در رتبه اول، مؤلفه «آموزش‌های پلیسی» با ۲۵/۷۱ درصد در رتبه دوم و مؤلفه "آموزش به خانواده‌ها در خصوص نحوه مکالمه با آدم‌ربایان" با ۲۲/۸۶ درصد در رتبه سوم از مؤلفه‌های اثربخش در عامل «مقاوم‌سازی مردم» است. و در نهایت مؤلفه‌های «استفاده از اصل غافلگیری» با ۴۰ درصد در رتبه اول، آموزش‌های حرفه‌ای «با ۲۲/۸۶ درصد در رتبه دوم و «نحوه مذاکره با آدم‌ربایان» با ۲۰ درصد در رتبه سوم از مؤلفه‌های اثربخش در عامل «تربیت تیم‌های رهایی‌گروگان» است.

جدول ۴- بررسی تأثیر عوامل مؤثر بر جرم یابی آدمربایی

عوامل	مقدار آزمون t	سطح معناداری	درجه آزادی	میانگین
یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی	۱۷/۲۶	./۰۰۰	۲۹	۳/۹۶
تمرکز در وحدت فرماندهی	۱۳/۰۶	./۰۰۰	۲۹	۳/۷۱
آموزش حرفه‌ای کارآگاهان	۱۱/۴۷	./۰۰۰	۲۹	۳/۹۲
آموزش به مردم و مقاوم‌سازی آن‌ها	۱۲/۸۲	./۰۰۰	۲۹	۳/۸۵
تربیت تیم‌های رهایی گروگان	۱۴/۰۸	./۰۰۰	۲۹	۳/۹۱

جدول ۵- اولویت‌بندی عوامل اثربخش در جرم‌یابی آدمربایی

ردیف	عوامل (پاسخ‌ها)	میانگین	رتبه
۱	یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی	۳/۹۶	اول
۲	آموزش‌های حرفه‌ای کارآگاهان	۳/۹۲	دوم
۳	تربیت تیم‌های رهایی گروگان	۳/۹۱	سوم
۴	مقاوم‌سازی	۳/۸۵	چهارم
۵	وحدت فرماندهی	۳/۷۱	پنجم

اطلاعات جدول (۵) اولویت‌بندی عوامل اثربخش در جرم‌یابی آدمربایی را نشان می‌دهد و در آن «یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی» با میانگین ۳/۹۶ در رتبه اول، «آموزش‌های حرفه‌ای کارآگاهان» با میانگین ۳/۹۲ در رتبه دوم و «تربیت تیم‌های رهایی گروگان» با میانگین ۳/۹۱ در رتبه سوم قرار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر افزایش اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدمربایی در کلان‌شهر تهران انجام شده است. نتایج حاصله از تحقیق نشان داد از بین عوامل مؤثر بر اثربخشی اقدامات کارآگاهان، یکپارچه‌سازی

بانک‌های اطلاعاتی در رتبه اول و به میزان زیادی بر اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی اثربخش است. با توجه به نتیجه به دست آمده در این بخش برنامه‌ریزی و اقدام در خصوص یکپارچه‌سازی بانک‌های اطلاعاتی بیش از پیش مورد تأکید قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه در عصر حاضر سرعت تغییرات و تحولات بسیار بالاست یکپارچه‌سازی اطلاعات از اهمیت بالای برخوردار بوده و می‌تواند سبب سرعت دسترسی به اطلاعات و در نهایت اقدام به هنگام و سریع در جرم‌یابی آدم‌ربایی شود. در این بین برقراری تعامل سازنده بین سازمان‌های مختلف داخلی و بیرونی می‌تواند بسیار اثربخش باشد. نتایج نشان می‌دهد استفاده از ظرفیت کلیه سازمان‌ها با تکیه بر دسترسی به اطلاعات دقیق و کامل فرایند جرم‌یابی را تسهیل خواهد کرد در این بین یک عامل بسیار مهم و حیاتی به‌روزرسانی اطلاعات است. تعامل سازنده، به‌روزرسانی اطلاعات و جلوگیری از بوروکراسی‌های اداری پیچیده می‌تواند در یکپارچه‌سازی بانک‌های اطلاعاتی و در نهایت جرم‌یابی آدم‌ربایی مؤثر باشد.

عامل مهم دیگری که در جرم‌یابی آدم‌ربایی باعث افزایش اثربخشی کارآگاهان می‌شود، وحدت فرماندهی و یکپارچگی در مدیریت فرایند جرم‌یابی است که نتیجه این بخش با نتیجه تحقیق ریاضی (۱۳۹۵) همسو است. بدون شک مدیریت این بخش با کارآگاهان مجرب و زیر نظر مقام قضایی می‌تواند از موازی‌کاری و تداخل اقدامات جلوگیری کند. مدیر و فرمانده در این بخش می‌بایست با تکیه بر تجارب به دست آمده، استفاده از نظرات کارشناسان و خبرگان با ایجاد یک فرماندهی مستقل و به دور از تأثیرپذیری از سایر عوامل غیر مرتبط اقدامات لازم را اتخاذ نموده و فرایند جرم‌یابی را در این بخش تسهیل نماید. فرمانده در این بخش باید مسلط به اصول مدیریتی بود و با تحلیل‌های روان‌شناسانه و جامعه‌شناسانه تمام جوانب یک تصمیم را در نظر بگیرد و سپس با یک اقدام هوشمندانه وارد عمل شود در این بین نقش مشاوران و خبرگان

بسیار حائز اهمیت است در واقع یک فرمانده در حوزه جرائم حساسی چون آدمربایی می‌بایست طیفی از خبرگان را از قبل شناسایی نموده تا در صورت بروز بحران به سرعت در حوزه تخصصی از هر یک از کارشناسان و خبرگانی که بیشتر مورد اعتماد است استفاده شود.

از دیگر عوامل مؤثر در اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدمربایی، آموزش مؤثر و مداوم آنان است، آموزش مؤثر و مداوم سبب ارتقاء مهارت‌های شغلی کارآگاهان در جرم یابی آدمربایی خواهد شد. کیفیت و کمیت این آموزش‌ها به متغیرهای متعددی بستگی دارد اما آنچه مسلم است ارائه آموزش‌های تخصصی عرضی زیر نظر اساتید مجرب و در کارگاه‌های عملی می‌تواند بسیار اثربخش باشد و این بخش نیز با نتیجه تحقیق مرجانی و زینی (۱۳۹۵) همسو و هماهنگ است. بدون شک هدف از ارائه این آموزش‌های تخصصی افزایش توان عملیاتی و مدیریتی کارآگاهان می‌باشد و برای تحقق این امر هم بهره‌گیری همه‌جانبه و جامع از علوم فنی و مخابراتی و ارائه آموزش‌های روان‌شناسانه مورد نیاز است.

از دیگر یافته‌های این تحقیق که بر اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم یابی آدمربایی تأثیرگذار بوده است، مقاوم‌سازی مردم (ارائه آموزش‌های همگانی است)، نتایج نشان می‌دهد یکی از کم‌هزینه‌ترین و مؤثرترین عواملی که می‌تواند در فرایند جرم یابی آدمربایی مؤثر باشد استفاده از ظرفیت‌های مردمی است در همین راستا آموزش‌های تخصصی باید با رویکرد فرهنگ‌سازی و ارتقاء فرهنگ همگانی صورت پذیرد در این راه استفاده از رسانه‌های پرمخاطب می‌تواند زمینه‌ساز آموزش مؤثر را فراهم سازد. تعامل بین رسانه و پلیس و همچنین حضور مستمر پلیس در ارائه آموزش‌های مجازی نظیر آموزش‌های ارائه شده در فضای مجازی می‌تواند اثربخش باشد.

ترتیب تیم‌های عملیاتی رهایی‌گروگان از دیگر عوامل مؤثر بر اثربخشی اقدامات کارآگاهان است که به میزان زیادی بر اثربخشی اقدامات کارآگاهان در جرم‌یابی آدم‌ربایی تأثیر دارد. در ترتیب اهمیت عوامل نیز مشخص شد که «یکپارچگی بانک‌های اطلاعاتی» در رتبه اول، «آموزش‌های حرفه‌ای کارآگاهان» در رتبه دوم و «ترتیب تیم‌های رهایی‌گروگان» در رتبه سوم قرار دارد؛ که پیشنهاد می‌شود.

پیشنهادها

در خصوص یکپارچگی داده‌ها و بانک‌های اطلاعاتی

- تعامل با سازمان‌های و نهادهای برون‌سازمانی جهت یکپارچه‌سازی و دسترسی کامل به اطلاعات مورد نیاز

- تعامل اطلاعاتی با سازمان‌های نظامی و امنیتی

- برگزاری کارگاه‌ها و جلسات اندیشه‌ورزی در جهت استفاده از تجارب سایر سازمان‌ها در یکپارچه‌سازی اطلاعاتی

- فراهم کردن زیرساخت‌های فنی و اجرایی مناسب برای تعامل با سایر سازمان‌ها جهت تسریع در دسترسی به اطلاعات از جمله امکانات فنی، نیروی انسانی، فضا و ...

- تدوین دستورالعمل‌ها و ابلاغیه‌های لازم در خصوص یکپارچه‌سازی داده‌ها و اطلاعات در پیشگیری از بروز بوروکراسی‌های پیچیده سازمانی

- تأکید بر به‌روزرسانی دقیق و سریع اطلاعات توسط سازمان‌های متولی

- تعیین برنامه جامع نرم‌افزاری در خصوص یکپارچه‌سازی اطلاعات در سطح سازمان

در خصوص وحدت فرماندهی (جلوگیری از اقدامات موازی درون و برون‌سازمانی)

- تعیین سازوکار مناسب در خصوص تشکیل اتاق فکر در هنگام بروز آدم‌ربایی

- استفاده از متخصصین مجرب نظیر روان‌شناس، جامعه‌شناس و جرم‌شناس در اتاق فکر مورد نظر و استفاده از نظرات آنان

- تدوین دستورالعمل مختص انجام عملیات و تعیین دقیق فرمانده عملیات به همراه ذکر اختیارات و مسئولیت‌ها

- آموزش به فرماندهان در خصوص نحوه تقسیم وظایف و نحوه نظارت بر حسن انجام امور در فرایند جرم یابی آدمربایی

- تدوین کتابچه‌ای با عنوان وظایف فرماندهان در فرایند جرم یابی آدمربایی
- برگزاری کارگاه‌های تخصصی برای فرماندهان و جانشینان آنان در فرایند جرم یابی آدمربایی

- توجه به موضوع جانشین پروری در مدیریت جرم یابی آدمربایی و تدوین دستورالعمل جامع در این حوزه

در خصوص تربیت حرفه‌ای کارآگاهان

- توجه به مباحث روان‌شناختی کارآگاهان و برگزاری کارگاه‌های آموزشی مناسب به صورت عملی و استفاده از اساتید مجرب درون و برون‌سازمانی

- برگزاری دوره‌های عرضی پی‌جویی حرفه‌ای پرونده‌های آدمربایی
- ارائه آموزش‌های مناسب در خصوص افزایش قدرت تحلیل وقایع
- در اولویت قرار گرفتن چاپ کتب و نشریات با موضوع تجربه نگاری و انتقال تجربیات

- ارائه آموزش‌های فنی و تخصصی با استفاده از اساتید بنام درون و برون‌سازمانی

در خصوص مقاوم‌سازی مردم

- ارائه آموزش‌های فرهنگی و اجتماعی به خانواده‌ها و فرزندان از طریق رسانه ملی
- ارائه آموزش‌های پلیسی در خصوص جرم آدمربایی از طریق فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی

- آگاه‌سازی حقوقی و قضایی شهروندان

- برگزاری کارگاه‌های عملی آموزش امور پلیسی در جرم یابی آدم‌ربایی و نحوه مشارکت شهروندان

- استفاده از معتمدین محلی برای جلب مشارکت مردمی در جرم یابی آدم‌ربایی

- چاپ بروشور به منظور آگاه‌سازی شهروندان در خصوص جرم آدم‌ربایی

در خصوص تربیت تیم‌های عملیاتی رهایی‌گروگان

- آموزش تخصصی در خصوص تکنیک‌ها و تاکتیک‌های مؤثر در جرم یابی آدم‌ربایی
نظیر اصل غافلگیری

- آموزش مناسب در خصوص نحوه انجام عملیات در سایه

- برگزاری دوره‌های تخصصی مهارت‌آموزی به صورت عملی و تئوری با استفاده از اساتید مجرب

- آموزش نحوه مذاکره اثربخش و مصاحبه و بازجویی علمی به تیم‌های رهایی‌گروگان

- آموزش نحوه تیراندازی و به کارگیری سلاح در مواقع موردنیاز.

تقدیر و سپاسگزاری

بدین وسیله از کارآگاهان و کمک کارآگاهان معاونت مبارزه با جرایم جنایی فاتب که اینجانبان را در گردآوری اطلاعات و قبول مصاحبه یاری نموده و همچنین از داوران، ویراستاران و عوامل اجرایی فصل‌نامه دانش انتظامی که با نظرات ارزنده خود باعث غنای این تحقیق شده‌اند تقدیر و تشکر می‌نمایم.

منابع

۱. امامی، پریا. (۱۳۹۶). بررسی تطبیقی جرم آدم‌ربایی در حقوق کیفری ایران، فرانسه و حقوق بین‌الملل. اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت،

اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، دانشگاه علمی کاربردی شوشتر. قابل بازیابی

از: <https://www.civilica.com/Paper-MEAHBTM04>

۲. بیابانی، غلامحسین؛ هادیانفر، سید کمال. (۱۳۸۴). فرهنگ توصیفی علوم جنایی. تهران: انتشارات تأویل.

۳. پور رضا قلی، هوشنگ. (۱۳۸۴). آدم‌ربایی. ناجا. معاونت پلیس آگاهی.

۴. جعفری لنگرودی، محمدجعفر. (۱۳۸۷). ترمینولوژی حقوق. چاپ نوزدهم. تهران: انتشارات کتابخانه گنج دانش.

۵. حبیب زاده، محمدجعفر؛ شریفی، محسن. (۱۳۹۱). تحلیل ارکان جرم آدم‌ربایی در روند قانون‌گذاری ایران با نگاهی به حقوق فرانسه. پژوهشنامه اندیشه‌های حقوقی، ۰۱ (۱): ۱۹-۴۳. قابل بازیابی از:

a. <https://www.magiran.com/paper/1078410>

۶. درویشی لاسبز؛ ناهید، کوچک زاده، اکرم. (۱۳۹۶). جرم آدم‌ربایی و مخفی کردن دیگری. اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، دانشگاه علمی کاربردی شوشتر، قابل بازیابی از:

<https://www.civilica.com/Paper-MEAHBTM04>

۷. دفت، ریچارد. (۱۳۷۴). تئوری سازمان و طراحی ساختار. ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی. تهران: شرکت چاپ و نشر بازرگانی وابسته به موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.

۸. رضائیان، علی. (۱۳۸۲). مبانی سازمان و مدیریت. چاپ پنجم. تهران: انتشارات سمت.

۹. سالارزایی، امیر حمزه؛ جهانگیری، شهناز، شوربایی، حسین. (۱۳۹۲). بررسی انگیزه‌های وقوع جرم آدم‌ربایی در استان سیستان و بلوچستان. مجله: پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۸ (۳۲): ۳۱-۵۶. قابل بازیابی از:

<https://www.magiran.com/paper/۱۴۶۰۶۴۸>

۱۰. سهرابی، بابک؛ حمیده، ایرج. (۱۳۹۴). مدیریت کلان داده‌ها در بخش‌های خصوصی و عمومی - تألیف انتشارات سمت.

۱۱. سعیدی ابواسحاقی، محسن. (۱۳۹۵). بررسی منطق موضوع شناسی فقه سنتی در موضوعات مستحدثه. پژوهش‌نامه میان رشته‌ای فقهی، ۴ (۸): ۱۲۷-۱۴۷. قابل بازیابی از:

a. http://irj.journals.isu.ac.ir/article_2031.html

۱۲. طالیان، حسین. (۱۳۹۷). اصول حاکم بر جرم یابی با نگاه به آینده. فصل‌نامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۱۳ (۱): ۹-۳۸. قابل بازیابی از:

a. http://icra.jrl.police.ir/article_18831.html

۱۳. کینلا، دنیس. (۱۳۸۳). توانمندسازی منابع انسانی. ترجمه مهدی ایران‌نژاد پاریزی. تهران: نشر مدیران.

۱۴. موريس نخله، روحی البعلبکی؛ صلاح مطر. (۲۰۰۲). القاموس القانونیه الثلاثه. منشورات الحلبي الحقوقیه، الطبعة الأولى.

۱۵. وب‌سایت خبرگزاری تسنیم. (۱۳۹۳). مصاحبه با فرمانده نیو ایران، ۰۴ شهریور ۱۳۹۳.

۱۶. وروایی، اکبر؛ حسن‌پور، یدالله. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر وقوع جرم آدم‌ربایی. نشریه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، ۷ (۲): ۳۱-۴۵. قابل بازیابی از:

<https://elmnet.ir/Article/1482276-34270>

۱۷. وروایی، اکبر؛ مقیمی، مهدی و مروتی، مجتبی. (۱۳۹۱). بررسی عوامل محیطی مؤثر بر وقوع جرم آدم‌ربایی در شهر ایرانشهر. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۴ (۱): ۱۷۹-۲۰۰. قابل بازیابی از:

http://journals.police.ir/article_۴۴۳۰۰.html

۱۸. نجارزاده، زینب؛ رحمت، محمدرضا، برزگر، عبدالرضا. (۱۳۹۵). جرم آدم‌ربایی در حقوق کیفری ایران، سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، میبد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد.

۱۹. میرشکار، هادی. (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر آدم‌ربایی با تأکید بر موقعیت زاهدان. منتشر شده در اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در روانشناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی در سال ۱۳۹۶، شناسه (COI) مقاله. PESLSBTM04_688 قابل بازیابی از:

<https://www.magiran.com/paper/1460648>

20. Lederman, D., Fajnzylber, P., & Loayza, N. (2002) What Causes Violent Crime? Article in European Economic Review ۴۶(۷): ۱۰۵۷-۱۳۲۳. July ۲۰۰۲ with ۱,۰۷۰ Reads DOI: ۱۰,۱۰۱۶/S۲۹۲۱-۰۰۱۴(۰۱) ۴-۰۰۰۹۶. At Retrieved: <https://www.researchgate.net/publication/222570032>.

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی